

DE ZEE

DE ZEE DE ZEE DE ZEE
DE ZEE DE ZEE DE ZEE

DE ZEE

'Het doel van kunst is niet het uiterlijk van dingen weer te geven maar het innerlijk... dat is de echte werkelijkheid.' Aristoteles

Hetzelfde liedje

Wanneer ik nonchalant naar boven kijk
ontstaat er een kosmische manifestatie
ruimtelijke inzichten in mijn hoofd
een buitenaards geluid
zit vast in een half heelal
hoe kom ik hier uit?
ik ben het wachten zat
donker en grauw
snakkend naar een kleurrijk geheel
ik zie en voel niks
een ware werkelijkheid acht ik niet reëel
toch voel ik mij als een vis in het water
neuriënd op het ritme van de golven
lalala
altijd hetzelfde liedje
maar vandaag even niet

Luan Buleshkaj

DE ZEE

De zee, met haar eb en vloed. Soms rustig en met bijna onzichtbare golven. Soms onverwacht onweer en een storm die kan opsteken.

De zee is onvoorspelbaar en altijd in beweging. Net als dementie.

Mensen met dementie stappen tussen de golven, een eindeloze zee die soms rustig is waarvan je de bodem onder je voeten voelt. Dan komt de storm opsteken en is de bodem weg. In de zee probeert men zich overeind te houden en niet door de golven te worden meegenomen.

Op zee heb je kleine vuurtorentjes nodig die zorgen voor licht om zo een beetje staande te blijven. Kunst kan een klein vuurtorentje zijn.

INLEIDING

De Zee is een serie ontmoetingen met kunstenaars en ouderen met dementie. Het is een kunstproject gericht op de schoonheid van verhalen en het ruimte maken voor verbeelding. Wij werken vanuit de zelf ontwikkelde methode Kunst Kijken. Dit is een methode waarbij ouderen naar kunst gaan kijken en daardoor verbinding maken met het kunstwerk, hun eigen verhalen en die van elkaar. Dit is vervolgens het uitgangspunt voor het maken van eigen kunst. Dit project is uitgevoerd in drie Odensehuizen en een selectie van deze werken en gesprekken worden geëxposeerd in Podium Mozaïek en gedocumenteerd in dit boek.

Varken met brievenbus - Arnold

Daar kijk ik ineens van op, misschien is het... toch een brievenbus

Haha, geweldig

Nee, dat is het

Dat is een postvarkentje

Een blik van onze roze vrouw - Arnold

Wat ik hier ook mooi vind is... je ziet ook dat het simpel gemaakt is

Maar niet gelijk. Dat is de kracht.

Ja, zeker. Ik vind ook de compositie en alles...

En blauw, dat scheidt zo'n rust

Net even uit het midden

Wat een been wel niet kan doen - Arnold

Nee, het is geen paard - Bep
En dat heb ik niet afgekeken

We dachten dat de golven van de zee schapen waren - Frans

Het zijn oorletletjes

Later gaat hij blaffen

Dat kon ook een danseres zijn. Met die benen zo helemaal gespreid

Ja, een danseres

Oh ja, gespreide benen

Inderdaad

Ballerina

Of een danser

Spagaat

Nou, ik wilde er eerst een boom van maken. Maar toen ben ik hem dicht gaan kleuren

Nest en woeste kracht - Harry

Nu ik eenmaal een nest met een kuiken zie kan ik niks anders meer zien

De Kijkmeester - Ad

Het moet wel kloppen anders is het niet goed

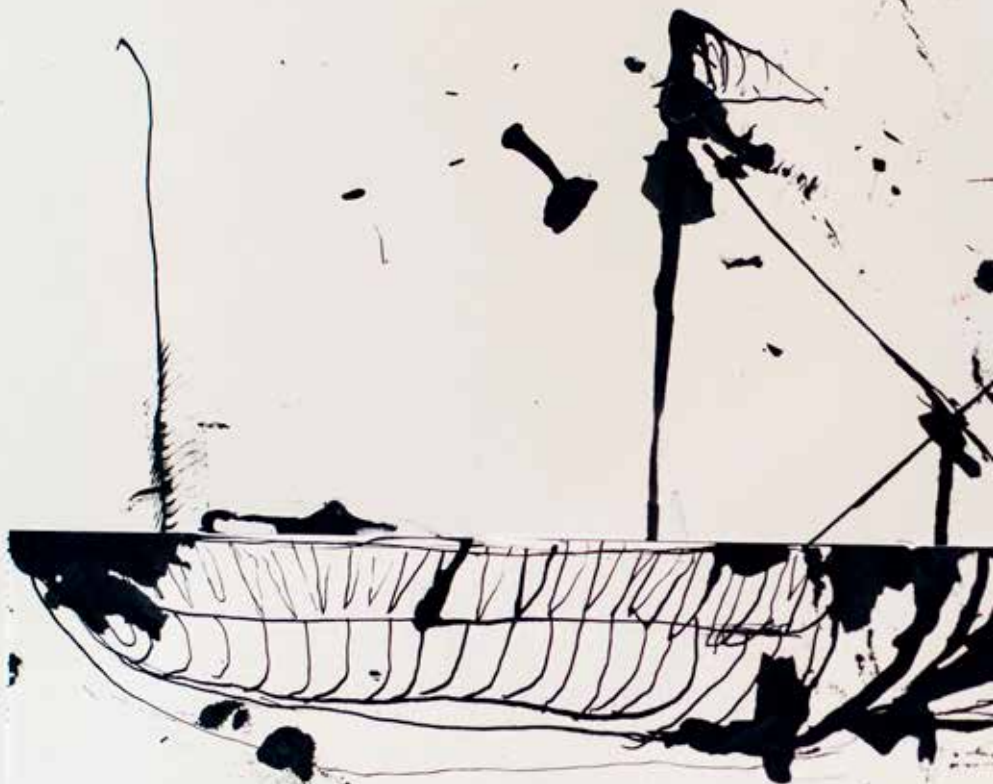

Officier - Ad

Ik had een goede baan en moest mensen aan mij verbinden

Dat betekende dat ik goed naar mensen moest kijken

Ruim water - Harry

Een romp van een schip

En aan de bovenkant de mast

De uitkijk

En de zeilen. En aan de onderkant een schroef

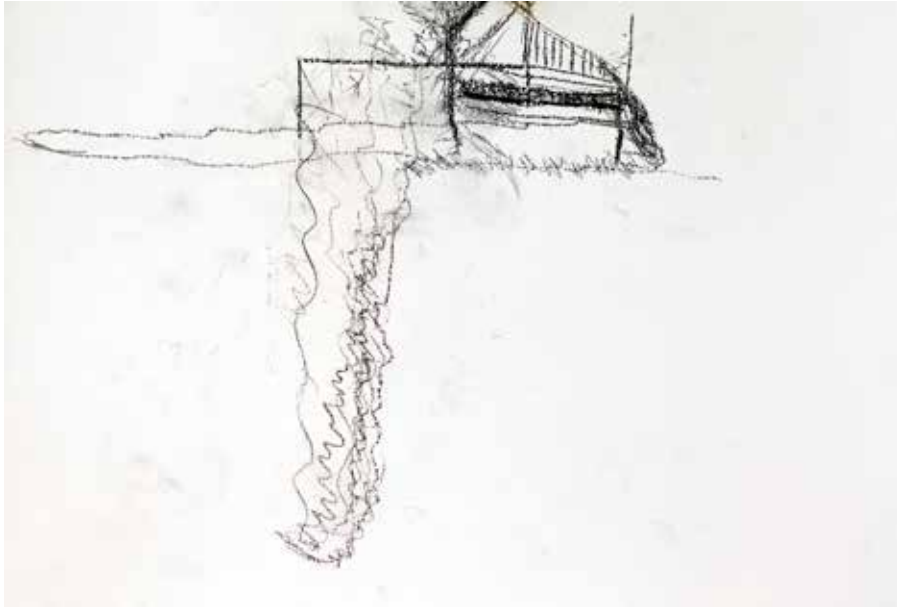
Een zeil met boven een vlaggetje

Ja, ik had zelf een schip met één zeil

Er komt water en alles rondom in beweging

Net of die binnenvaart. En water alle kanten spuit. Oké

Ondergrondse aardbeving in Wijk aan Zee - Harry

Dat onderste gedeelte, daar splijt de aarde zich. En daar begint het dus af te brokkelen

Ja, ja. En dat zijn precies die lijnen

Als ze laten zien hoe sterk de aarde is, dan laten ze die lijnen op televisie zien. Ja

Ik vind dat volgens mij wel heel spannend

Ja, dat doet mijn ziekte, dan weet ik het ineens niet meer. Het komt wel

Ik vind wel dat dit gedeelte met de kap, dat doet mij iets buitenlands aan. Omdat het open is

Sienny

Voor jij vergeet

Dat liefde alles overwint

Neemt ze je mee

De liefde, de vissen, de zee

Door alle wolken en donkerte heen

Zie je het licht, je bent nooit alleen

Je bent nooit alleen

By Jackie

Insect wil van de tekening af - Marie-Louise

Ik zie een landschap

Ja, niet een Nederlands landschap, maar veel Thailand

Ver weg, ver weg is het al

Dat je heuvels ziet achter elkaar

Dat is eigenlijk een opname van bovenaf

Heet dat een coulisselandschap? Coulissenlandschap, ja

Ja, ik zie toch ook iets van een insect of zo. Die zwarte vlek met die poten

Ja kijk, oh ik zie bijna hier een vogel met pootjes en een staart en poot. Op de vlucht trouwens

Dat lijkt zo, dat je weg wil van dit landschap. Vluchten kan niet meer

Wat heb je toch met vluchten?

Vreemd beest in Nederlandse velden - Marie-Louise

Een beetje doolhof

Die cirkels gaan gewoon steeds...Een boom... Ja, kan ook. Een boom. Een dunne stam

Of een vuurwerk, oud en nieuw

Dier met schild moet naar de dokter, maar zit in een doolhof - Nelleke

Dat is heel nieuw voor mij, want bij mij moet altijd iets op iets lijken

Het is ook een beetje een doolhof ergens

Zo van hier op die paden en dan weer daarheen en dan weer daarheen

Dan komt hij iemand tegen. Ik kan duidelijk zien dat hij naar de dokter moet gaan

Ja? Hoezo? Nou, moet je kijken hoeveel zweren die heeft. De parse zweerziekte

Nou, ik zag vooral veel takken en ook ergens mooie bloemetjes aan het einde

Oh, ik zie prikkers. Ja, echt een doornstruik

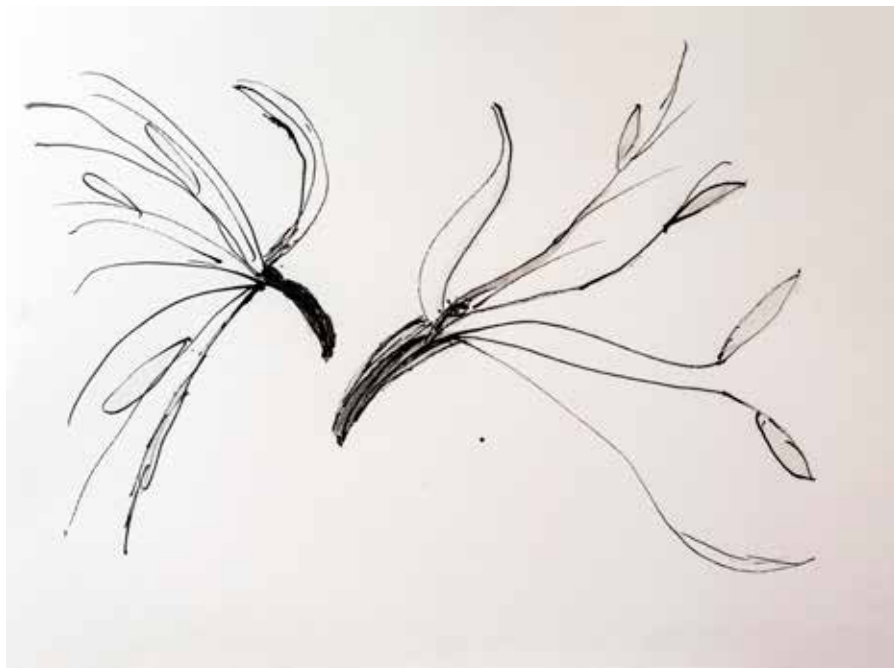
Ook een soort plattegrond

Dat kan ook een plattegrond zijn, ja. Ja, precies

Die oranje lijn begon te lopen en ik heb dat een beetje ingevuld. Meer niet

Dit is echt gewoon ontstaan van het bewegen van het blad

Bep en Toos, 2 koppen die elkaar ontmoeten - Nelleke

Het begon met die grote lijnen en toen werd het een kop

En toen dacht ik, nou, dat kan wel een ontmoeting worden. Met een andere kop

Het klopt bij mij terwijl het niet zo bedoeld is - Tiny

Een beetje bloem

Bloementuin

Een vogel

Staarten alle kanten op

Die kikker

Die groene

Een beertje

Platte hamster

Een bloementuin vol met kleine dieren

Is dat een garnaal

Dat oranje

Een Nijlpaard

Wat doet die nou in mijn tuintje? Sorry? Ja, dat kan niet hoor. Dit wilde beest

Die is losgegaan

De vogel lacht de kat uit in Parijs - Tiny

Wat goed dat er geen geluid bij is

Twiet, twiet, twiet, twiet

Bergen, ver weg - Wil

Ik ging zitten, pakte de pen en die ging over het blad heen

Lijnen die dansen - Wil

Het komt door dat licht. Het bruin en het blauw. Ik zie een vogel daarboven

Is dat hier een vogel?

Wel een vreemde vogel

Een hele grote zwaan met een staart

Ik zie geen zwaan misschien wel een aardappel

Oh, dat kun je van alle kanten zien. Prehistorische dieren

Ik zie hier echt een dansspel

Wil houdt heel erg van dansen en op donderdag hebben we nu tegenwoordig dansen

Ja, en Wil die wordt helemaal wild. Ja, echt hoor

Hond met cadeau - Frans

"Je krijgt ook een cadeautje van mijn hond. Dus hij moet nog kiezen voor wie.
Er zal wel een vis in zitten denk ik."

Met de kop in de wind - Frans

Inge
Voor ik vergeet
Wie ik ooit was, hoe ik heet
Neem ik je mee
De beesten, de wereld, de zee
Flamingos in het mooie Afrika
Reisgeluk in Rome en Tanzania
Inge zegt ja!

By Jackie

De aardbol ontluikt - Charlie

Het meisje kijkt naar de wereld

Vanaf hier lijkt het wel of het vuur aan haar schenen staat

Alsof het vuur uit de grond komt

Dus ze kijkt en ze heeft een verantwoordelijke rol. Want het vuur...

Is dat dan een gevaar voor de rest van de wereld?

Ja, alsof het vuur tussen haar en de wereld in staat

Oh, oké. Door dit moet ze op afstand kijken

Maar het moet intact blijven omdat het schoonheid heeft

Lui oog - Inge

Beweging, beweging, beweging

Je hebt m in evenwicht gekregen

In evenwicht en beweging. Waar zit het hem in?

Oh, in alles

In alles?

Bijna in alles

Zit het in die...

Ja, in die cirkels en in die strepen

Toen dacht ik, waar gaat dat heen?

Zie je?

Je begon rechts, hè?

Zit er een linkerkant in de rechterkant?

Hoe kom ik in het museum - Eddy

**Eén been aan het fietsen
op een hobbelige weg - Eddy**

Een fiets
In zijn stal
Voor de nacht
Invalide fiets
Met één been
De hemel is blauw
Dan is hij niet grijs of grauw
Dan is het open
En één been gaat lekker fietsen
Genieten van de dag

Dat ding achter op de fiets is het steeltje van de appel
Maar wie heeft de appel opgegeten?
Waarschijnlijk Karel Appel
En dat is dan het been van Karel Appel

Het is een fiets met houten wielen
Daarom wil ie vliegen
Daarom dacht hij, ik ga vliegen want die weg is gewoon te hard
Die fiets heeft een enorme identiteitscrisis
Die zou eigenlijk een vliegtuig willen zijn
Ja precies, dat is een rond schip

Bloedneus - Jaap

De oude boom is bijna aan het omvallen - Madeleine

Misschien in de verte zou het een kerk kunnen zijn

Ja, omdat het dak een beetje spitsig naar boven loopt

Of is dat een tent?

Blauw is hoop en donker wat ons overkomt - Sieny

Dat is een dier

Ja, ik zie de kop en ik zie drie poten

O, dat is een kop, toch?

En dat zijn de poten

En de staart

En dan heeft hij drie vlekken

Drie is natuurlijk een heel mooi getal

Drie is echt een heel mooi getal

Charlie Charlie
Je viel voor het meisje van je droom
Charlie Charlie
Je knipt en plakke wonderschoon
Zij kijkt beschouwend, is bezorgd
Over de wereld van morgen
Dooft het water soms het vuur?
Charlie, Charlie
Weet dat de liefde voor altijd duurt
By Jackie

Het licht komt door - Sieny

Het geeft een totaal gevoel van, hier staan we jongens!

Niemand die ons omver kan blazen

De ondergang van de V&D - Thea

Thea beplakt
De man en de vrouw in het vlak
Thea beplakt
Het is de '&' die haar pakt
Altijd al door de liefde geobsedeert
Of is dit de ondergang van de V&D?
Ik heb geen idee
By Jackie

In afwachting van onweer - Thea

Een been met zwarte stukken

En dan denk ik, hij is net aan het zwemmen geweest met die grote dingen

Hoe noemen die dingen?

Zwemvliezen

Hij was aan het zwemmen en toen kwam... En toen kwam die Dino weer

Hij dacht, ik moet die Dino toch ergens op een veilige plek brengen. Ja, dat is het

Het lijkt wel een beetje op dat wij gidsen zijn die flink gedronken hebben

Dat we nog niet nuchter waren

Fantasie is een spier

Een doorkijk - Thea

COLOFON

Makers

Ad
Arnold
Bep
Charlie
Eddy
Frans
Frans
Harry
Inge
Jaap
Madeleine
Marie-Louise
Nelleke
Sieny
Thea
Tiny
Wil

Vrijwilligers José, Gerda, Maisoun, Neyla, Amina, Janneke

Fotografie Mais Shoubaji

Vormgeving Christien Munters

Kunstenars Senad Alic, Riska Wijergangs, Monique Hoving, Luan Buleshkaj, Jackie Fleskens

Met dank aan

Odensehuizen: Simone Aarnink, Paul van der Linden, Jeroen Wilhelmus, Natalia Leviti, Margareth Barten
Familiefonds, Fonds Sluyterman van Loo, Gemeente Amstelveen, Podium Mozaïek

Informatie

www.werkelijkheid.com - www.blikbijzonder.nl

Bij de zee, alsof je hele gevoel in een soort van roes was.

Het was heel spannend.

Eigenlijk meer ontspannend op een bepaalde manier.

Alsof de natuur groter was.

Jij en je probleempjes werden door de zee en de wind en de zon kleiner.

Zoiets was het.

DE ZEE DE ZEE DE ZEE
DE ZEE DE ZEE DE ZEE